

Filosofování jako terapie

Tak jako fyziologická dysfunkce některé části těla (nějakého orgánu) může někdy vyvolávat menší nebo větší bolest (někdy dokonce bolest nesnesitelnou, záleží také na senzitivitě pacienta), tak může někdy (a v analogické situaci třeba jen někoho) „bolet“ nějaký problém, nějaká nevyřešená otázka (a ne vždy jen momentální a „praktická“). Toho už odedávna využívají např. přírodní léčitelé, šamani apod., a v současné době třeba psychoanalytici i jinak orientovaní psychiatři. Všude tam, kde se ukazují psychosomatické spojitosti jako nepřehlédnutelné a důležité, dostává se slovu, slovnímu vyjádření znovu mimořádné, takřka „magické“ moci. V tom smyslu už mýty měly jistou terapeutickou funkci, a některé ji plnily větší měrou než jiné. V tom nepochybně bylo také přítomno jisté uspokojení těch, pro něž se staly pomocí. Nicméně by bylo hrubou chybou, kdyby se uspokojení nebo terapeutický účinek považovaly za jediné nebo aspoň hlavní kritérium při hodnocení mýtů a později mytologií. A to platí tím spíše pro filosofii a filosofování. Také filosofování může přinášet jisté uspokojení, a možná se některé filosofické myšlenky mohou – přinejmenším pro některé lidi – vykázat jakousi terapeutickou schopností a mohutností. Ale to jsou všechno vedlejší účinky; že jsou „vedlejší“, nemá znamenat, že k filosofii a filosofování vlastně nenáleží, že se filosofování bez nich může obejít nebo dokonce že se jich má vyvarovat. Ve filosofii jde na prvním i na posledním místě o „pravdu“, tj. o to, jak se věci opravdu, skutečně mají, zejména pak jak se to s námi opravdu má (příčemž ono „skutečně“ nebo „opravdu“ nesmí být vykládáno tak, že pravda ukazuje jen fakticitu, ale musí to postihovat také naši svobodnou otevřenost do budoucnosti a tedy také perspektivy a vyhlídky, a to v jejich přesahu nad všemi trendy a setrvačnostmi). Buď tedy můžeme terapeutické účinky filosofie a filosofování považovat za cosi druhotného, bvedlejšího, jakoby „přidaného“ navíc, anebo samu terapii reinterpretuje tak, že ji nebudeme chápat jako nějaký návrat k „původnímu“ zdraví, nýbrž jako „léčení pravdou“.

(Písek, 060609-1.)